

MINISTARSTVO RADA I MIROVINSKOGA SUSTAVA

N A C R T

**PRIJEDLOG ZAKONA O MINIMALNOJ PLAĆI,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, siječanj 2013. godine

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4., a u vezi s odredbom članka 56. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 85/2010 – pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

U Republici Hrvatskoj je institut minimalne odnosno najniže plaće trenutno uređen s dva pravna izvora, odnosno Zakonom o minimalnoj plaći („Narodne novine“ broj 67/08) i Kolektivnim ugovorom o visini najniže plaće ("Narodne novine", broj 37/98), kojeg su 06. ožujka 1998. godine na neodređeno vrijeme zaključili Vlada Republike Hrvatske, Udruga poslodavaca obrtnika, malih i srednjih poduzetnika, štedno kreditnih zadruga i stranih predstavništava Hrvatske te Savez samostalnih sindikata Hrvatske i Matica hrvatskih sindikata javnih službi. Temeljem Odluke ministra rada i socijalne skrbi o proširenju Kolektivnog ugovora o visini najniže plaće iz 1998. godine ("Narodne novine", broj 37/98), primjena tog Kolektivnog ugovora proširena je na sve poslodavce i radnike u Republici Hrvatskoj.

Navedenim Kolektivnim ugovorom utvrđeno je da visina najniže bruto plaće ne može biti niža od najniže osnovice za obračunavanje i plaćanje doprinosa za obvezna osiguranja, koja temeljem Naredbe ministra financija o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2013. godinu ("Narodne novine", broj 132/12) čini umnožak prosječne plaće i koeficijenta 0,35 te iznosi 2.753,45 kuna. Udio najniže plaće u prosječnoj plaći u Republici Hrvatskoj temeljem ovog pravnog izvora iznosio bi 35 posto.

Zakon o minimalnoj plaći propisao je visinu minimalne plaće od 01. srpnja 2008. godine na način da je minimalna plaća utvrđena na razini 39 posto prosječne plaće za 2007. godinu te je na taj način minimalna odnosno najniža plaća s dotadašnjih 2.441,00 kuna u bruto iznosu porasla na 2.747,00 kuna odnosno za oko 300,00 kuna po radniku. Postupni udio minimalne plaće u prosječnoj plaći za prethodnu godinu za svako sljedeće obračunsko razdoblje obračunavalo se nakon što je Državni zavod za statistiku objavio podatke o realnom rastu BDP-a za prethodnu godinu i to na način, da se udio minimalne plaće u prosječnoj plaći prethodne godine trebao uvećati za postotak realnog rasta BDP-a u prethodnoj godini. Ovakav način utvrđivanja minimalne plaće primjenjivao se od 01. lipnja naredne godine te je stoga, uz primjenu postotka realnog rasta bruto domaćeg proizvoda u 2008. godini od 2,4%, iznos minimalne plaće od lipnja 2009. godine do kraja svibnja 2010. godine utvrđen s 2.814,00 kuna, a na kojoj razini je zadržan do sada.

Naime, nakon višegodišnjeg uzastopnog gospodarskog rasta, jak utjecaj globalne gospodarske i financijske krize tijekom proteklih četiri godine, preokrenuo je trend makroekonomskih kretanja. Pad bruto domaćeg proizvoda utjecao je i na smanjivanje isplaćenih bruto plaća zaposlenih u Republici Hrvatskoj, a što je uz naprijed opisanu formulu usklađivanja visine minimalne plaće već u 2010. godini otvorilo pitanje smanjenja iznosa minimalne plaće kako je utvrđena za prethodno razdoblje. Obzirom da Zakon nije predvidio niti omogućio utjecaj negativnih kretanja bruto domaćeg proizvoda na izračun i visinu minimalne plaće, a osobito stoga što je institut minimalne plaće socijalno zaštitni instrument održavanja egzistencijalnog minimuma, visina minimalne plaće od 2.814,00 kuna bruto održana je do danas. Neto iznos minimalne plaće trenutno čini oko 42% prosječne neto plaće

isplaćene zaposlenima u Republici Hrvatskoj u 2011. godini (koja je prema priopćenju Državnog zavoda za statistiku broj 9.1.1/12. iznosila 5.441,00 kuna).

Važnost instituta minimalne plaće kao socijalno zaštitnog instrumenta naglasio je i Odbor Europskog parlamenta za socijalna pitanja, koji je još 1993. godine predložio državama članicama Europske unije, da uvedu mehanizme za određivanje minimalne plaće u odnosu na nacionalnu prosječnu plaću (Europski parlament, 1993. godine). U provedbi navedene preporuke različita je praksa u državama članicama Europske unije obzirom da se negdje minimalna plaća uređuje zakonom, a negdje kolektivnim ugovorima, različit je opseg primjene u odnosu na zaposlene, negdje se minimalna plaća utvrđuje sektorski, a ponegdje se prilagođava regionalnim potrebama, a što sve ukazuje na potrebu da se taj instrument socijalne politike prilagodi kako društvu u cjelini, tako i posebnostima sektora ili djelatnosti, regionalnim razlikama i drugim značajkama koje utječu na ovaj zaštitni institut.

Postojeći Zakon o minimalnoj plaći ukazuje na određenu rigidnost u uređivanju instituta minimalne plaće, usprkos činjenici da je uvažio okolnost da postoje industrijske grane koje ne bi mogle izdržati određenu visinu minimalne plaće, odnosno obzirom na stanje u pojedinim radno-intenzivnim industrijskim granama, prije svega u tekstilnoj, drvo-prerađivačkoj i kožarsko-obučarskoj industriji, zbog čega je za te grane propisan umanjeni koeficijent usklađivanja visine minimalne plaće. Uvažavajući pri tom i činjenicu da do primjene usklađivanja visine minimalne plaće u odnosu na prosječnu plaću i njenog rasta, kako je to propisano, u protekle tri godine uopće nije došlo zbog uvodno opisanih razloga, ovim se Zakonom predlaže da se visina minimalne plaće za 2013. godinu propiše temeljem kriterija koji su usuglašeni sa socijalnim partnerima.

Obzirom da je institut minimalne plaće socijalno zaštitni instrument, ovim se predlaže propisati na temelju kojih će se službeno objavljenih statističkih podataka utvrditi početna razina minimalne plaće, a to su podaci o mjesečnom pragu rizika od siromaštva za jednočlano kućanstvo u 2011. godini, broju članova prosječnog kućanstva u Republici Hrvatskoj, omjeru ukupnog broja stanovnika u Republici Hrvatskoj i broja aktivnog stanovništva u Republici Hrvatskoj te promjeni prosječnog indeksa potrošačkih cijena dobara u 2012. u odnosu na 2011. godinu. Osnovica za izračun minimalne plaće utvrđivala bi se kao bruto iznos umnoška mjesečnog praga rizika od siromaštva za jednočlano kućanstvo i broja članova prosječnog kućanstva u Republici Hrvatskoj, podijeljenog s omjerom ukupnog broja stanovnika u Republici Hrvatskoj i broja aktivnog stanovništva u Republici Hrvatskoj, prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

Iznos minimalne plaće utvrdio bi se preračunavanjem osnovice za izračun minimalne plaće u bruto iznos na način da se neto iznos osnovice za izračun minimalne plaće uvećava za doprinose za obvezna osiguranja iz primitka, porez na dohodak i prosječnu stopu prireza od 10%, uz primjenu osobnog osnovnog odbitka prema posebnom propisu. Uz primjenu opisanih kriterija i načina izračuna, a prema raspoloživim podacima iznos minimalne plaće za razdoblje od stupanja na snagu Uredbe iz čl. 6. Zakona do 31. prosinca 2013. godine iznosio bi 2.984,78 kuna.

Iznos minimalne plaće u 2014. i svakoj narednoj godini Uredbom utvrđuje Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog ministra nadležnog za rad, najkasnije do donošenja Državnog proračuna za narednu godinu. Ministar nadležan za rad prijedlog će dati nakon konzultacija sa socijalnim partnerima, imajući u vidu preporuke Europske socijalne povelje o postepenom uvećanju iznosa minimalne plaće u Republici Hrvatskoj, s ciljem da udio neto

minimalne plaće u prosječnoj neto plaći dostigne 50%. Kolektivnim ugovorom može se, iznimno ugovoriti minimalna plaća u iznosu manjem od iznosa propisanog Uredbom iz članka 6. i 7. Zakona, ali tako ugovorena minimalna plaća ne bi mogla biti manja od devedeset pet posto iznosa propisanog Uredbom iz članka 6. i 7. Zakona.

Uvažavajući okolnost da je prema dostupnim podacima broj radnika koji u Republici Hrvatskoj prima minimalnu plaću u porastu te da se procjenjuje da oko 7% ukupno zaposlenih radnika (odnosno nešto manje od 100.000 radnika) prima minimalnu plaću, predlaže se kvalitetniji način utvrđivanja visine minimalne plaće kako bi se omogućilo učinkovitije ostvarivanje gospodarskih i socijalnih interesa radnika koji imaju najniža primanja. Prijedlog će poslodavcima omogućiti kvalitetnije planiranje poslovne godine te jednostavnije usklađivanje s aktualnim gospodarskim kretanjima.

III. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU PREDLOŽENOG ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske, budući da Zakon nema utjecaj na njegove rashode.

IV. PRIJEDLOG DONOŠENJA ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje i stupanje na snagu ovoga zakona po hitnom postupku nalazi se u odredbi članka 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora, a to su osobito opravdani državni razlozi, jer će se za 7% zaposlenih u Republici Hrvatskoj omogućiti brže i učinkovitije izmjene visine minimalne plaće.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O MINIMALNOJ PLAĆI

Članak 1.

Ovim Zakonom se propisuje način utvrđivanja iznosa minimalne plaće, rokovi njezinog utvrđivanja, kao i provedba nadzora nad primjenom odredbi Zakona.

Članak 2.

Minimalna plaća u smislu ovoga Zakona je najniži mjesečni iznos bruto plaće koji radniku pripada za rad u punom radnom vremenu.

Članak 3.

Pravo na minimalnu plaću, utvrđenu prema odredbama ovoga Zakona, imaju svi radnici koji rade u Republici Hrvatskoj, neovisno o sjedištu ili registraciji poslodavca.

Članak 4.

Visina minimalne plaće utvrđuje se jednom godišnje za narednu kalendarsku godinu, najkasnije do donošenja državnog proračuna za narednu godinu.

Članak 5.

(1) Osnovica za izračun minimalne plaće za razdoblje od stupanja na snagu Uredbe iz čl. 6. ovoga Zakona do 31. prosinca 2013. godine utvrđuje se na temelju podataka o:

1) mjesečnom pragu rizika od siromaštva za jednočlano kućanstvo, prema podacima Državnog zavoda za statistiku za 2011. godinu,

2) koeficijentu ukupnog broja stanovnika i ukupnog broja kućanstava iz popisa stanovništva za 2011. godinu,

3) koeficijentu ukupnog broja stanovnika u Republici Hrvatskoj iz popisa stanovništva za 2011. godinu i broja aktivnog stanovništva u Republici Hrvatskoj, prema Anketi o radnoj snazi za 2011. godinu, prema podacima Državnog zavoda za statistiku,

4) promjeni prosječnog indeksa potrošačkih cijena dobara u 2012. u odnosu na 2011. godinu, prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

(2) Osnovica za izračun minimalne plaće utvrđuje se kao iznos umnoška mjesečnog praga rizika od siromaštva za jednočlano kućanstvo i koeficijenta broja članova prosječnog kućanstva u Republici Hrvatskoj, podijeljenog s koeficijentom zaposlenosti iz stavka 1. podstavka 3. ovoga članka te korigiran za prosječnu promjenu indeksa potrošačkih cijena dobara u 2012. u odnosu na 2011. godinu.

(3) Bruto iznosom minimalne plaće smatra se neto iznos osnovice za izračun minimalne plaće koji se uvećava za doprinose za obvezna osiguranja iz primitka, porez na dohodak i prosječnu stopu prireza od 10%, uz primjenu osobnog osnovnog odbitka prema posebnom propisu.

Članak 6.

Visinu minimalne plaće za 2013. godinu, Uredbom će utvrditi Vlada Republike Hrvatske temeljem odredbe članka 5. ovoga Zakona, u roku od petnaest dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 7.

(1) Visinu minimalne plaće za 2014. i svaku narednu kalendarsku godinu Uredbom utvrđuje Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog ministra nadležnog za rad, najkasnije do donošenja državnog proračuna za 2014. i svaku narednu godinu.

(2) Minimalna plaća ne može se utvrditi u iznosu manjem od iznosa koji je bio utvrđen za prethodnu godinu.

(3) Ministar nadležan za rad će, imajući u vidu povećanje udjela minimalne plaće u prosječnoj plaći, nakon konzultacija sa socijalnim partnerima, Vladi Republike Hrvatske predložiti visinu minimalne plaće.

Članak 8.

(1) Iznimno se kolektivnim ugovorom može ugovoriti minimalna plaća u iznosu manjem od iznosa propisanog Uredbom iz članka 6. i 7. ovoga Zakona.

(2) Iznos minimalne plaće iz stavka 1. ovoga članka ne može biti manji od devedeset pet posto iznosa propisanog Uredbom iz članka 6. i 7. ovoga Zakona.

(3) U slučaju iz stavka 1. i 2. ovoga članka ne primjenjuje se odredba članka 7. stavka 3. Zakona o radu („Narodne novine“ broj 149/09, 61/11 i 82/12).

Članak 9.

Nadzor nad primjenom ovoga Zakona obavljaju središnja tijela državne uprave koja su po posebnim propisima ovlaštena za nadzor u svezi s radom i zapošljavanjem, a nadzor zakonitosti, pravilnosti i pravodobnosti obračuna, prijava i uplata proračunskih prihoda, tijelo državne uprave nadležno za financije.

Članak 10.

(1) Novčanom kaznom od 60.000,00 kuna do 100.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac pravna osoba, ako u propisanim rokovima ne isplati minimalnu plaću u visini utvrđenoj prema odredbama ovoga Zakona.

(2) Novčanom kaznom od 7.000,00 kuna do 10.000,00 kuna za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se poslodavac fizička osoba i odgovorna osoba pravne osobe.

(3) Ukupan iznos novčane kazne kojom će se kazniti poslodavac za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka, uvećava se prema broju radnika kojima poslodavac nije obračunao i isplatio minimalnu plaću u visini utvrđenoj prema odredbama ovoga Zakona, po njezinom dospijeću, s tim da tako izrečena novčana kazna ne može biti viša od najviše novčane kazne propisane posebnim propisom.

Članak 11.

(1) Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o minimalnoj plaći („Narodne novine“, broj 67/08).

(2) Do stupanja na snagu Uredbe iz članka 6. ovoga Zakona primjenjivat će se iznos minimalne plaće koju je Državni zavod za statistiku, temeljem Zakona o minimalnoj plaći („Narodne novine“, broj 67/08), objavio za razdoblje od 01. lipnja 2012. godine do 31. svibnja 2013. godine („Narodne novine“, broj 60/12).

Članak 12.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u „Narodnim novinama“.

O B R A Z L O Ž E N J E

Članak 1.

Propisuje područje koje se uređuje Zakonom.

Članak 2.

Definiran je pojam minimalne plaće tako da određuje da je to najniži mjesečni iznos bruto plaće koji pripada radniku za redovan radni učinak u radu u punom radnom vremenu.

Članak 3.

Utvrđuje pravo na minimalnu plaću svim radnicima u Republici Hrvatskoj, s tim da su takvu plaću obvezni isplatiti svi poslodavci koji zapošljavaju radnike u Republici Hrvatskoj, neovisno o svojoj registraciji ili sjedištu.

Članak 4.

Propisuje rokove utvrđivanja visine minimalne plaće.

Članak 5.

Utvrđuje relevantne podatke i način izračuna minimalne plaće za 2013.

Članak 6.

Propisuje da će visinu minimalne plaće za preostalo razdoblje 2013. godine tvrditi Vlada Republike Hrvatske Uredbom.

Članak 7.

Propisuje da visinu minimalne plaće za 2014. i za svaku narednu godinu Uredbom utvrđuje Vlada Republike Hrvatske.

Članak 8.

Propisuje se mogućnost ugovaranja minimalne plaće u iznosu manjem od iznosa propisanog Uredbom iz članka 6. i 7. Zakona. Ugovoreni iznos minimalne plaće ne smije biti manji od devedeset pet posto minimalne plaće iznosa propisanog Uredbom iz članka 6. i 7. Zakona.

Članak 9.

Određuje ovlaštena tijela državne uprave nadležna na nadzor nad primjenom ovoga Zakona.

Članak 10.

Propisuje sankcije u slučaju kršenja odredbi ovoga Zakona.

Članak 11.

Prijelazna i završna odredba koja izvan snage stavlja Zakon o minimalnoj plaći („Narodne novine“ broj 67/08) te do stupanja na snagu Uredbe o visini minimalne plaće iz članka 6. Zakona, propisuje primjenu iznosa minimalne plaće koja je temeljem toga Zakona objavljena.

Članak 12.

Utvrđuje se dan stupanja na snagu ovoga Zakona.